

Milan Pelc:

**Ikonografija Eugena Savojskog
– retorika medalje**

Eugen Savojski (1663.-1736.) i gradovi-tvrđave jugoistočne
granice Habsburške Monarhije – EUGEN- 3844 - 2018-01

„Medalja je u kvantitativnom smislu možda najvažnija izražajna forma političke ikonografije u ranom novom vijeku.“ (W. TELESKO)

„U doba princa Eugena razvila se prava moda ovjekovječivanja osoba i događaja na medaljama....Medalja je i profinjeno sredstvo povijesnog izvještavanja i instrument političke propagande.“ (L. POPELKA)

Medalje imaju svoju materijalnu vrijednost – najčešće su od plemenite kovine, pretežito od srebra, ali mogu biti i od zlata; za širi krug primatelja rade se od bakra, cinka ili kositra. Ti materijali zbog svoje trajnosti daju im dodatnu memorijsku vrijednost.

U sadržajnom smislu medalje su nositelji poruka o ljudima i događajima koji su obilježili određeni povijesni trenutak. U tom sklopu medalja je složeni znak koji treba podvrgnuti „spektralnoj analizi poruka što su u njoj sadržane“ (R. Barthes)

Semantička značenja uklapaju se u opću (političku) ikonografiju vremena, koja se služi konvencionaliziranim i kodificiranim simbolikom.

Retorika medalje počiva na spoju riječi (natpisa) i slikovnih motiva kojima se osobe i događaji stiliziraju u određene (političke...) poruke.

Eugen Savojski zahvaljujući svojim pobjedama nad neprijateljima Habsburške monarhije koncem 17. i početkom 18. st. jedan je od najvažnijih eksponenata austrijske mitopoetike toga vremena, a jedan od njezinih najvažnijih medija bile su upravo medalje.

ET PACE ET BELLO, Princ Eugen, carski namjesnik u Italiji, kao Herkul, iza 1724.; pozlačeno srebro 33mm

Winterpalais, Beč

PRINC EUGENIUS MARS HUNGARICUS

Povodom mira u Požarevcu 1718.

srebro, 41 mm

Spomenik pobjede u obliku krnje
piramide, u podnožju turski čadori, u

medaljonima sićušne vedute

oslobođenih gradova i polumjesec

HOC VIRTUTIS OPUS

osvajanje Beograda 1717. srebro,
43mm

na aversu Eugen, na reversu Eugen kao
antički ratnik (Mars Gradivus) s kopljem
i mačem, straga veduta Beograda;
autor Martin Brunner

Siget 1566. – 1689., srebro, 47,5 mm

Sprijeda pas koji ždere ugarskog jelena,
straga pas koji povraća.

Nije atribuirana.

Amblemska simbolika

Kaniža, 1690., srebro, 35 mm

medaljer Georg Hautsch

Straga Herkul ubija hidru. PAUCA
SUPERSUNT

Slankamen 1691., srebro 43 mm

Medaljer Georg Hautsch

Srijeda Leopold I. kao rimski trijumfator. Pod nogama mu je jedan štit sa suncem i štit s ljiljanima – simbolika ostvarenih pobjeda nad Francuzima. Straga u natpisu slavi se vojvoda Ludvig Badenski. Grb je njegov. Na obodu natpis: DOMINUS CONCVLCABIT HOSTES NOSTROS ps 108 v 14.

Eugen sudjeluje u toj bici.

Ludvig Badenski pobjednik – car Leopold I.
koristi pobjedu kao priliku za vlastito isticanje

Beograd 1717., srebro, 49mm

autor Georg Wilhelm Vestner

sprijeda Karlo VI., straga veduta Bgd. i anđeo s plamenim mačem

natpis: GLADIUS DEI CAROLI ET GIDEONIS EUGENII (Mač Božji, Karlov i Gideonov, Eugen – kronogram 1717)

Osvajanje Bgd. 1717., talijanski natpis: CHE BEL GRADO DA BELGRADO

srebro 44 mm, autor Georg Wilhelm Vestner

sprijeda poprsje Eugena S., straga bitka i preuzimanje vijenca pobjede od personifikacije besmrtnosti

Jacob van Schuppen, *Prinz Eugen von Savoyen nach der Schlacht von Belgrad am 16. August 1717*, 1718

Rijksmuseum, Amsterdam, (als Leihgabe im Belvedere, Wien)

Osvajanje Lillea, moćne Vaubanove tvrđave, 1708. nakon
120 dana opsade bakar, 46mm

Medaljer Philipp Heinrich Müller

Retorka slike za obrazovanu publiku. Na aversu: INSVLA
FLANDR GALLIS A FOEDERATIS EREPTA // INDEFESSA
VIRTUTE IN / VICTISSIMI EVGENII / SAB PRINCIPIS. /
MDCCIIIX. Na reversu: SPES HOSTIVM PERTERRITORUM
PRAECISA (oduzeta je nada prestravljenim neprijateljima)//
PRVDENTIA FORTISS. DVCIS MARLEBURG OBSIDIONEM
INSVLANVM PROTEGENTIS. (Zahvaljujući mudrosti
najhrabrijeg generala vojvode Marlborougha, koji je štitio
opsadu Lila) Na obodu: SPECTANTE NEC QVICQVAM
AVDENTE EXERCITV GALLOR MAX SVB DVCE BVRGVND
LVDOVICI NEP (Velika francuska vojska pod
zapovjedništvom burgundskog vojvode i Ljudevitova unuka
bespomoćno je promatrala.)

ULTIMO SUPERATO, Posmrtna medalja Eugena S., 1736.

srebro 44 mm

medaljer Peter Paul Werner
Ratnik (Eugen) gazi Vrijeme,
posljednjeg neprijatelja; Besmrtnost
ga kruni vijencem od zvijezda;
dva stupa opletena su lovorovim
vijencima slave

Posmrtna glorifikacija na dvije medalje

INVICTUS UBIQUE, posmrtna medalja Eugena S.

srebro 43,5 mm

Medaljer Georg Friedrich
Nürnbergger

Balthasar Permoser
Apoteoza princa
Eugena, dovršeno
1721.
Belvedere, Wien

ULTIMO SUPERATO

INVICTUS UBIQUE

U sredini Eugen na tronu kao
pobjednik

Gore: Besmrtna slava

Lijevo: Mudrost

Desno: Ocassio

Dolje: Fortuna s rogom obilja

Residences Memorables De l'incomparable Heros de nôtre Siecle ou Representation exacte des Edifices et Jardins de Son Altesse Serenissime Monseigneur Le Prince Eugene Francois...

„Belvedere-Stichwerk”
izlazi od 1731. do 1740.
u deset svezaka, prema
crtežima Salomona
Kleinera
alegorijska naslovnica

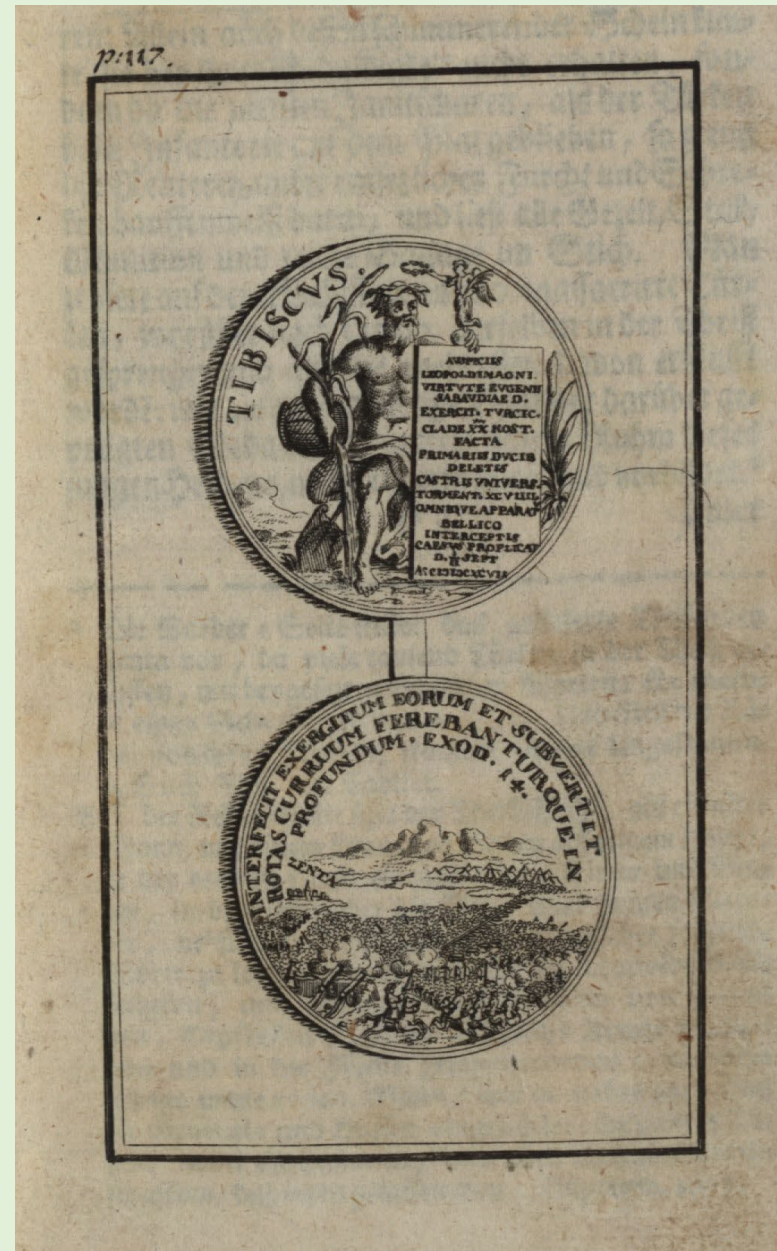

Evgenivs Nvmmis Illvstratvs. Leben und Thaten des Großen und Siegreichen Printzen Eugenii: worinnen dessen große Kriege, Siege, und Helden-Thaten, biß an sein Ende, aus bewährten Urkunden und Nachrichten mit unpartheyischer Feder entworffen, und durch die darauf geprägte Müntzen erläutert werden ; Mit Kupffern; Verlegt Johann Adam Schmidt, Nürnberg, 1736.

Na 757 stranica život i osobito bitke Eugena Savojskog, ilustrirano reprodukcijama njegovih medalja na bakroreznim tablama.

Primjer:

BITKA KOD SENTE 1697.

HVALA NA PAŽNJI!

Osvajanje Beograda 1688.

srebro 43 mm

medaljeri Martin Brunner i Hieronymus Fuchs.

Sprijeda veduta grada, straga natpis. Iznad vedute lebdi carski orao s mačem i munjom, straga se vidi zapaljeno podgrađe.

Glorifikacija Habsburga i cara Leopolda I.

Beograd 1688., srebro 34,5 mm

medaljer Johann Kittel.

Veduta bez naznaka borbe.

Slankamen 1691., Ludwig Wilhelm Badenski srebro, 49,5mm; medaljer Friedrich Kleinert
Sprijeda vojskovođa na konju u pozadini bitka; straga amblemska alegorija: lav napada vukove ili pse s natpisom NON CURAT NUMERUM –

Slankamen 1691., Ludwig Wilhelm Badenski srebro 48,5mm, medaljer Martin Brunner.
Alegorija: Turske s natpisom NON TIMET HOS SOCIOS: lav neustrašivo promatra personifikaciju Turske sa zmijama na glavi koja na lancu drži psa, iza nje je paun (oholost). Jedan pas se oteo s lanca???

Senta 1697.

srebro, 43 mm

avers: panoramski prikaz bitke;

revers: personifikacija Tise s natpisom koji spominje Eugena i njegove zasluge za pobjedu.

Nije atribuirana.

1. Inv. 7465, uz Beograd 1717., srebro 43mm, autor Daniel Warov ista kao gornja; sprijeda Karlo VI., straga Herkul i Antej

1. Inv. 7464, Beograd, srebro 39mm, autor Georg Hautsch?, sprijeda i straga amblemski motivi, sprijeda carski orao pušta munje na turski logor i na grad, natpis CECIDIT UTRUMQUE

JEAN DUMONT / JEAN HUCHTENBURGH: Batailles
Gagnées par le Serenissime Prince Fr. Eugene De Savoye
Sur Les Ennemis De La Foi, Et sur ceux de L'Empereur &
de L'Empire, en Hongrie, en Italie, en Allemagne & aux
Pais-Bas. Depeintes & gravées Par Le Sr. Jean Huchtenburg
... Avec des Explications Historiques Par Mr. J. Du Mont

A La Haye : Chez Pierre Husson ; Den Haag ; vrlo
reprezentativan, ogroman format knjige, oko 540x330mm –
veličina grafika je oko 540x660 mm

BATAILLES
Gagnées par le
SERENISSIME PRINCE
FR. EUGENE
D E
SAVOYE

SUR LES
ENNEMIS DE LA FOI,
Et sur ceux de L'EMPEREUR & de L'EM-
PIRE, en HONGRIE, en ITALIE, en
ALLEMAGNE & aux PAIS-BAS.

Depeintes & gravées en Taille-douce

PAR LE SR. **JEAN HUCHTENBURG,**
Peintre très Celebre à la Haye.

Avec des Explications Historiques

PAR MR. **J. DU MONT,**
Conseiller & Historiogr. de Sa MAJESTÉ IMPERIALE & CATHOLIQUE.

A LA HAYE,
CHEZ PIERRE HUSSON,
M. D. C. C. XX.

JEAN DUMONT / JEAN HUCHTENBURGH: Batailles

A

SON ALTESSE SERENISSIME
FRANCOIS EUGENE

PRINCE DE SAVOYE ET DE PIEMONT;

CHEVALIER DE LA TOISON D'OR; CONSEILLER D'ETAT; LIEUTENANT-GENERAL DES ARMEES DE SA MAJESTE IMPERIALE ET CATHOLIQUE; MARECHAL DE L'EMPIRE; PRESIDENT DU CONSEIL AULIQUE DE GUERRE DE SA MAJESTE; COLONEL D'UN REGIMENT DE DRAGONS; SON LIEUTENANT-GOUVERNEUR ET CAPITAINE-GENERAL DES PAIS-BAS AUTRICHIENS.

MONSIEUR

HISTOIRE MILITAIRE

DU PRINCE

EUGENE DE SAVOYE,

DU PRINCE ET DUC

DE MARLBOROUGH,

ET DU PRINCE

DE NASSAU-FRISE.

Où l'on trouve un détail des principales Actions de la dernière Guerre,
& des Batailles & Sièges commandez par ces trois Généraux.

Enrichie des Plans nécessaires.

TOME PREMIER.

Par Mr. DUMONT Baron de Carelsroon, Historiographe de Sa Majesté Impériale
augmentée d'un Suppliment, par Mr. ROUSSET.

A L A H A T E,

Chez ISAAC VAN DER KLOOT.

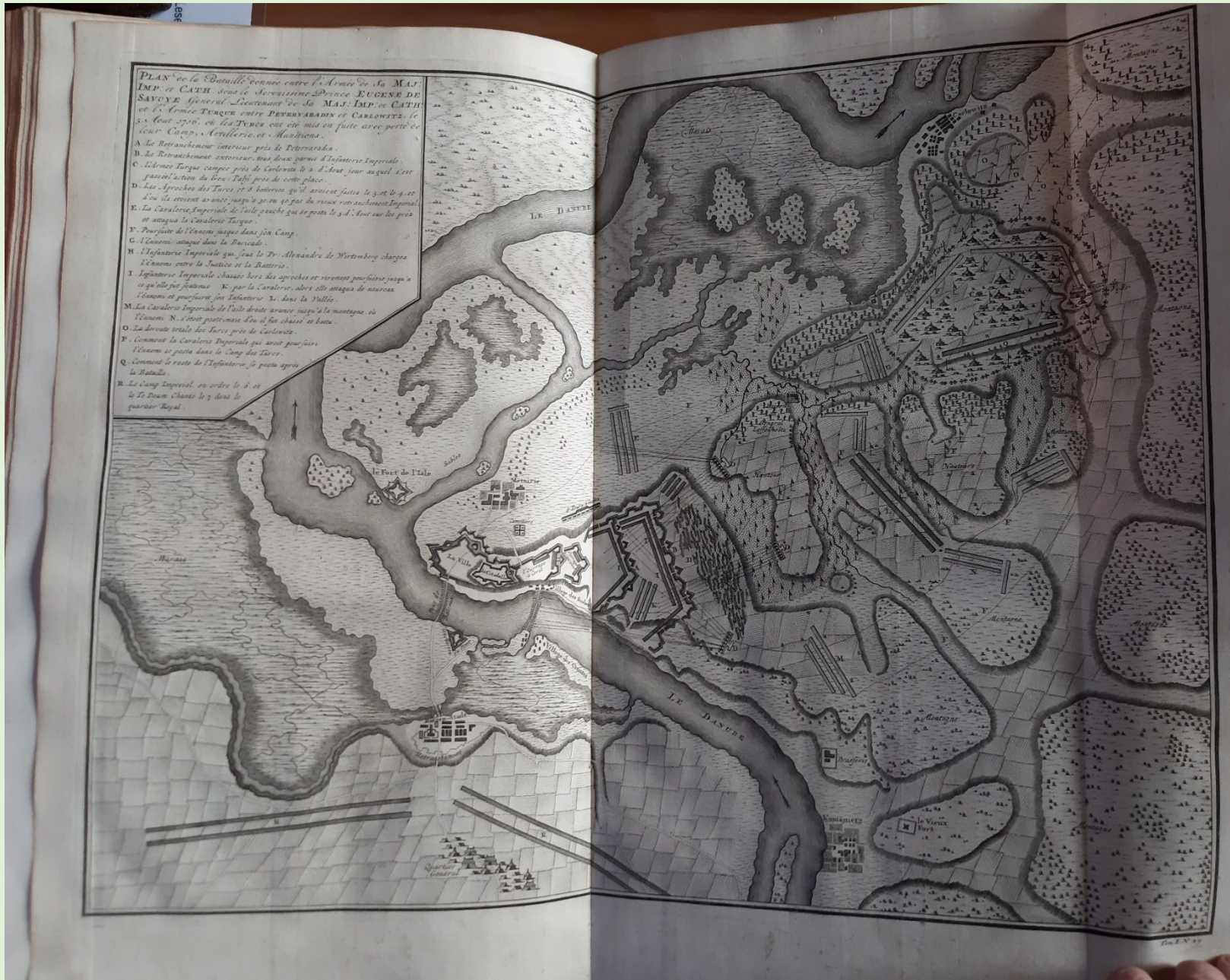
M D C C X X I X.

DUMONT, (JEAN) ET (J.) ROUSSET, Histoire Militaire du Prince Eugene de Savoye, du Prince et Duc de Marlborough, et du Prince de Nassau-Frise. ... Enrichie des Plans nécessaires. 3 vols. A la Haye, chez Isaac van der Klott, 1729-47. Large folio. (54 x 35 cm.).

DUMONT, (JEAN) ET (J.) ROUSSET,
Histoire Militaire

Plan bitke kod Petrovaradina 1716.

Jan van Huchtenburg
bitka kod Petrovaradina
nakon 1716.
bakrorez i mezzotinta
455x577 mm,
Zgreb, HPM, 4781-G.1691

